

дання. Проведення судового засідання є результатом роботи. Суддями можуть бути або самі студенти, або викладач.

Особливостями роботи наукового гуртка є: по-перше, поєднання самостійної індивідуальної науково-дослідної роботи студентів і роботи в команді, що підвищує комунікативну компетентність студентів, відповідальність за свої дії; по-друге, поєднання науково-дослідної роботи з навичками на практиці застосовувати знання з міжнародного права, що, безперечно, розвиває професійні якості майбутніх юристів; по-третє, активна ігрова форма гуртка — проведення засідання Міжнародного Суду ООН — дозволяє посилити ефект від роботи, створюючи атмосферу змагання, зацікавленості в перемозі, що є спонукальним мотивом до якнайкращої роботи.

Організація роботи гуртка такого типу, робота в якому навчає науковому пошуку, що спрямовується на конкретний результат має стати невід’ємним елементом студентської наукової роботи КНЕУ. Застосування нестандартних, інноваційних підходів до організації наукової роботи студентів дозволить КНЕУ відповідати високим показникам сучасного вузу — наукового-дослідного центру.

*Опришко В.Ф., д-р юрид. наук, професор,
декан юридичного факультету,
завідувач кафедри правового регулювання економіки,
член-кореспондент НАН України*

ПРАКТИКА ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ЮРИСТІВ

Загальновідомо, що на сьогодні вітчизняний ринок праці перенасичений фахівцями юридичної спеціальності, що вимагає від вищих навчальних закладів реалізації заходів щодо підвищення конкурентоздатності випускників, подальшого вдосконалення навчального процесу, покращення якості навчання з метою формування у випускників високої здатності до адаптивності у соціально-економічних умовах, які постійно змінюються.

Наразі ринок праці на перший план висуває вимогу щодо наявності у майбутніх працівників не лише теоретичних знань, на-

копичених під час навчання в університеті, а й практичних навичок їх реалізації у конкретних життєвих, професійних обставинах. Тому перед вищими навчальними закладами, їх факультетами постає складне і надзвичайно відповідальне завдання — навчити студентів користуватися отриманими знаннями в реальних умовах, що переважно забезпечується під час навчання на магістерському рівні підготовки.

Сучасний фахівець — це особа, яка має глибоку науково-теоретичну підготовку, а також набула під час навчання у вищому навчальному закладі здатностей щодо практичного застосування цих знань, умінь ставити перед собою завдання та вирішувати їх, навичок до саморозвитку упродовж професійної діяльності. Становленню професіонала нового покоління сприяє переддипломна юридична практика як складова навчального процесу, яка слугує основою для підготовки випускником магістратури дипломної роботи.

Відповідно до п. 4 ст. 8 Закону України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. магістр — освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності. Право підготовки магістрів вищим навчальним закладом є одним з критеріїв суспільного визнання високого рівня університетської освіти. Головне завдання магістерського рівня підготовки — це забезпечення конкурентоздатності випускника університету шляхом досягнення високого рівня майбутньої практичної діяльності. Тому юридичний факультет приділяє постійну увагу питанню формування повноцінних баз переддипломної практики, чим забезпечує не лише якість теоретичної підготовки майбутніх фахівців-правників, а й відповідний науково-прикладний рівень магістерських дипломних робіт, які є завершальним етапом підготовки випускників.

Переддипломна практика студентів юридичного факультету КНЕУ є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців у межах університетського навчання та за змістом обов'язково має характер юридичної діяльності. З року в рік юридичний факультет співпрацює з понад 50 базами практики, серед яких провідне місце займають підприємства державної та інших форм власності, міністерства, відомства, інші органи державної влади, у тому числі правоохоронні та судові органи, органи місцевого самовря-

дування, науково-дослідні установи, юридичні фірми, нотаріальні та адвокатські контори тощо.

Так, серед основних баз практики можна назвати: Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України, Державне управління справами Президента України, Конституційний Суд України, Київський апеляційний адміністративний суд, Вищий господарський суд України, Київський апеляційний господарський суд, Господарський суд м. Києва, Господарський суд Тернопільської області, Апеляційний суд м. Києва, Центральна виборча комісія України, Національний банк України, Міністерство юстиції України, Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство інфраструктури України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, Антимонопольний комітет України, Пенсійний фонд України, Фонд державного майна України, Київська міська рада, Шевченківська районна у м. Києві державна адміністрація, Державний департамент з питань адаптації законодавства, Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ», Газета Верховної Ради України «Голос України», ВАТ «Державний ощадний банк України», АТ «Брокбізнесбанк», ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», Науково-дослідний інститут приватного права та підприємництва Академії правових наук України, Українська іноземна юридична колегія (Укрінюрколегія), Юридична фірма DLA Piper Ukraine, Юридична фірма «Саєнко Харенко», ТОВ «Юридична Фірма «Магістр і Партнери Сі. Ай. Ес.», АТ «ЮФ «Василь Кісіль і Партнери» та ін.

Як самостійна база переддипломної практики виступає створена на факультеті разом з редакцією парламентської газети «Голос України» юридична клініка «Соціальна справедливість», де студенти-практиканти під керівництвом викладачів надають необхідну правову допомогу малозабезпеченим громадянам, а також викладачам та студентам інших факультетів університету. З 2010—2011 навчального року юридичний факультет також розглядається як база практики, оскільки нині при профільних кафедрах факультету започатковано стажування найкращих студентів магістерського рівня підготовки. Останні становитимуть кадровий резерв факультету. До речі, залишати кращих випускників на викладацькій роботі є традицією юридичного факультету. Нині у складі науково-педагогічного колективу факультету половина тих, хто його закінчив.

Переддипломна практика студентів магістерського рівня підготовки займає вагоме місце у процесі підготовки висококваліфі-

кованих фахівців-юристів. Тому її організація та проведення вимагає постійного та кваліфікованого керівництва нею на кафедрах та факультеті в цілому. З метою координації роботи у цьому напрямку у 2010—2011 навчальному році на факультеті утворено Координаційну раду.

Під час проходження переддипломної юридичної практики зладжено працює низка ланок: студенти, керівники практики від факультету, профільні кафедри та бази практики в особі призначених керівників практики. Зусилля усіх перелічених суб'єктів спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців-правників, здатних працювати в сучасних швидкозмінних умовах. З кожним роком керівники практики як від факультету, так і від баз практики ставляться до своїх обов'язків більш відповідально, що не може не позначитися на загальних позитивних результатах факультету в організації та проведенні переддипломної практики. Зокрема, цей факт знаходить своє відображення у змісті підсумкових звітів за результатами проходження практики та магістерських дипломних робіт. За підсумками захисту звітів з практики факультет отримує відповідні пропозиції щодо покращення її проведення в подальшому не лише від студентів, а й від керівників практики від факультету, баз практики та профільних кафедр.

Необхідно підкреслити, що переддипломна практика студентів юридичного факультету провадиться на базах, які відповідають вимогам вищої школи та діючим на факультеті магістерським програмам, — «Правове регулювання економіки», «Міжнародне економічне право», «Господарське судочинство», «Правове регулювання банківської діяльності» і забезпечують належні умови для написання магістерських дипломних робіт.

Організація юридичної практики студентів денної форми навчання магістерського рівня підготовки має на меті забезпечення майбутнім спеціалістам можливостей набуття навичок практичної діяльності за фахом, тому її головними завданнями є: закріплення знань, здобутих студентами у процесі навчання; поглиблення теоретичних знань з фундаментальних, галузевих та прикладних юридичних дисциплін; здобуття навичок тлумачення норм чинного законодавства та застосування їх у практичних життєвих ситуаціях; набуття досвіду складання та оформлення ділової та юридичної документації; напрацювання досвіду самостійної роботи відповідно до кваліфікації магістра за спеціальністю «Правознавство»; збирання й опрацювання матеріалу, необхідного для виконання магістерської дипломної роботи; підго-

товка до державної атестації для присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня магістра.

Одним із нагальних завдань, що постає у період переддипломної практики не лише перед студентом, а й факультетом, є пошук можливостей працевлаштування кращих випускників в державних органах, на підприємствах, в організаціях, які виступають базами практики, а також в інших установах (організаціях), які зацікавлені у випускниках нашого факультету. Як свідчать підсумки випуску магістрів права у 2010 році, на юридичному факультеті налагоджена цілеспрямована співпраця з базами практики, що дає можливість сприяти вирішенню проблеми працевлаштування студентів. Навіть за умов фінансово-економічної кризи, яка триває в Україні протягом останніх років, факультет у 2010 році зміг забезпечити розподіл понад 70 % своїх випускників (близько 100 осіб) серед державних установ та підприємств різних форм власності. Для вдосконалення роботи зі сприяння працевлаштуванню студентів на факультеті створено громадський колегіальний дорадчий орган — Раду розподілу випускників юридичного факультету КНЕУ. Крім того, на рівні завідувачів профільних кафедр факультету, їх заступників, відповідальних за організацію та проведення практики від кафедр та керівників практики від факультету проводиться планомірна робота щодо налагодження постійного співробітництва з керівництвом баз практики з метою забезпечення подальшого працевлаштування випускників факультету.

Для подальшого розвитку цього напрямку діяльності на початку 2010—2011 навчального року на юридичному факультеті ініційовано проведення аналізу кількісних та якісних показників потреби в юридичних кадрах на базах практики шляхом проведення експертного опитування на тему «Які юристи нам потрібні?». Результати такого опитування, здійснення якого заплановано у кілька етапів протягом поточного навчального року, пропонується використати у процесі вдосконалення організації переддипломної практики студентів магістерського рівня підготовки. Таким чином, юридичний факультет реалізує передбачений Ухвалою Вченої ради ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» «Про практичну підготовку студентів» від 23 квітня 2009 р. захід щодо вивчення нових вимог до практичної підготовки фахівців.

Отже, при проходженні переддипломної юридичної практики студент зацікавлений отримати максимальний масив знань та навичок, які йому знадобляться у подальшій практичній діяльності і

сприятимуть підвищенню його власної конкурентоспроможності. Практика майбутнього магістра права до певної міри є фаховою пропозицією на ринку праці.

Серед вагомих результатів проходження переддипломної практики є збирання та узагальнення необхідних для написання магістерської дипломної роботи теоретичних та прикладних матеріалів та набуття навичок застосування методів наукових досліджень, проведення науково-дослідної роботи. Практично тема кожної дипломної роботи має «прив'язку» до правових аспектів діяльності відповідної бази практики. Впродовж переддипломної практики студент отримує можливість проаналізувати наукові джерела за темою магістерської дипломної роботи, засвоїти методи наукового пізнання, які використовуються під час проведення наукових досліджень, зібрати матеріали (нормативно-правові акти, аналітичні, статистичні дані тощо) для підготовки магістерської дипломної роботи, узагальнити та проаналізувати їх безпосередньо в дипломному дослідженні.

Таким чином, переддипломна практика є одним із завершальних етапів підготовки майбутнього високоякісного фахівця-юриста і основою для написання ним магістерської дипломної роботи, що забезпечує реалізацію п. 1 ст. 61 Закону України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. щодо інтеграції наукової, навчальної і виробничої діяльності в системі вищої освіти.

Як уже зазначалось, беручи до уваги вагому роль магістерської дипломної роботи у практичній підготовці магістра права, на юридичному факультеті ретельно відбираються теми для студентських досліджень. Так, для студентів денної форми навчання теми магістерських дипломних робіт розробляються за передбачуваними базами практики. Пропонується також запровадити надання базами практики — підприємствами (державними установами, організаціями) довідок про практичне впровадження результатів досліджень студентів-практикантів та залучення їх представників (а саме керівників практики від бази практики) до участі у публічному захисті магістерських дипломних робіт в державних екзаменаційних комісіях. Подібний захід розглядається як ефективний спосіб самопрезентації випускників факультету, який надасть можливість успішно просувати майбутніх фахівців на ринку праці.

Формування тематики дипломних робіт для кожного студента індивідуально з урахуванням бази практики на сьогодні себе виправдовує, дозволяє врахувати наукові інтереси студентів та їх можливості щодо доступу до відповідних матеріалів для вико-

нання роботи. Крім того, постійне оновлення тематики, пристосування тем під конкретну базу практики є своєрідним способом унеможливлення несамостійної підготовки магістерських дипломних робіт. Необхідно також підкреслити, що тематика дипломних робіт на юридичному факультеті формується з урахуванням загальноуніверситетських підходів щодо посилення в них дослідницької складової, що набуло особливого значення із набуттям ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» статусу самоврядного (автономного) дослідницького національного університету на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2010 р. № 76.

Таким чином, юридичний факультет докладає значних зусиль для того, щоб кожен випускник реалізував свій величезний потенціал, отриманий в університеті, в тому числі під час проходження переддипломної практики та написання на її основі магістерської дипломної роботи. Такий підхід дозволяє сприяти працевлаштуванню наших студентів у різноманітних сферах — на підприємствах різних форм власності, в державних установах та організаціях, правоохоронних органах, податковій та митній службах, нотаріаті, вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації, науково-дослідних установах та ін. А це в сучасних соціально-економічних умовах є головним прагненням будь-якого факультету чи університету.

*Остапович В. М., асистент
кафедри теорії та історії держави і права*

ВИКОРИСТАННЯ ПЕРШОДЖЕРЕЛ, ЯК ВАЖЛИВА НАУКОВА СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПРАВОЗНАВСТВА

Кафедра теорії та історії держави і права юридичного факультету ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» забезпечує викладання навчальної дисципліни «Правознавство» для студентів економічних спеціальностей.